

331

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 17 sierpnia 1992 r.

w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny w szkołach i placówkach publicznych.

Na podstawie art. 22 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 26, poz. 113 i Nr 54, poz. 254) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. 1. Przepisy rozporządzenia stosuje się do publicznych przedszkoli (w tym specjalnych), szkół podstawowych i ponadpodstawowych (w tym specjalnych i artystycznych oraz szkół bibliotekarskich i animatorów kultury), a także placówek wymienionych w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 26, poz. 113 i Nr 54, poz. 254), zwanych dalej „szkołami”.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się również do zajęć organizowanych przez szkołę poza jej terenem.

§ 2. 1. Dyrektor szkoły jest zobowiązany do zapewnienia uczniom oraz pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy i nauki w czasie ich pobytu w szkole, jak również podczas zajęć obowiązkowych i nieobowiązkowych, organizowanych przez szkołę poza jej terenem.

2. Tygodniowy rozkład zajęć dydaktyczno-wychowawczych uczniów powinien być ustalany z uwzględnieniem:

- 1) równomiernego rozłożenia zajęć w poszczególnych dniach tygodnia,
- 2) różnorodności zajęć w każdym dniu,
- 3) nielączenia w kilkugodzinne jednostki lekcyjne zajęć z tego samego przedmiotu, z wyjątkiem przedmiotów, których program tego wymaga.

3. Dyrektor szkoły jest zobowiązany również do organizowania dla pracowników szkoły różnych form szkolenia w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zapoznawania ich na bieżąco z nowymi przepisami, instrukcjami i wytycznymi w tym zakresie oraz do sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem tych przepisów przez osoby prowadzące zajęcia z uczniami.

§ 3. 1. Budynek szkoły oraz przynależne do nich tereny i urządzenia powinny odpowiadać ogólnym warunkom bezpieczeństwa i higieny pracy oraz posiadać urządzenia przeciwpożarowe — zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie.

2. Teren szkoły powinien być właściwie oświetlony i ogrodzony, a dziedziniec posiadać równą nawierzchnię i ścieki do odprowadzania wody deszczowej. Otwory

kanalizacyjne, studzienki i inne zagłębienia na terenie szkoły powinny być zakryte lub trwale zabezpieczone w inny sposób. Szlaki komunikacyjne wychodzące poza teren szkoły powinny posiadać zabezpieczenia uniemożliwiające wyjście bezpośrednio na jezdnię i w miarę możliwości powinny wychodzić na ulicę o najmniejszym natężeniu ruchu.

3. Urządzenia sanitarne w pomieszczeniach lub wolno stojące powinny znajdować się w stanie pełnej sprawności technicznej i być utrzymane w stałej czystości.

4. W razie opadów śnieżnych przejścia w obrębie terenu szkolnego powinny być oczyszczane ze śniegu i lodu oraz posypane piaskiem.

§ 4. 1. Pomieszczenia szkolne powinny posiadać — zgodnie z obowiązującymi normami — właściwe oświetlenie, wentylację, ogrzewanie oraz powierzchnię użytkową.

2. Stoliki uczniowskie, krzesła i inny sprzęt szkolny powinny być dostosowane do wzrostu uczniów i rodzaju pracy.

§ 5. 1. Kuchnie i jadalnie powinny być utrzymane w czystości, a ich wyposażenie we właściwym stanie technicznym zapewniającym bezpieczne używanie.

2. Gorące posiłki mogą być spożywane w szkołach wyłącznie w jadalniach (stołówkach) lub innych pomieszczeniach wydzielonych na ten cel.

§ 6. W przypadku braku sieci wodociągowej, szkoła powinna posiadać inne należyte zabezpieczone źródło zaopatrzenia w wodę zdatną do picia, badaną okresowo zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 7. 1. Pomieszczenia, w których odbywają się zajęcia szkolne, powinny być wietrzone w czasie każdej przerwy, a w razie potrzeby także w czasie zajęć.

2. Jeżeli pozwalają na to warunki atmosferyczne, uczniowie powinni przebywać w czasie przerw międzylekcyjnych na świeżym powietrzu pod nadzorem nauczycieli. Uczniom przebywającym w czasie przerw w budynku szkolnym należy zapewnić odpowiedni nadzór nauczycieli.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w szkołach policealnych i pomaturalnych.

§ 8. 1. Miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których wzbroniony jest dostęp osobom nie zatrudnionym lub uczniom, powinny być odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym dostępem osób nieuprawnionych.

2. Klatki schodowe powinny posiadać poręcze odpowiednio zabezpieczone przed zsuwaniem się po nich uczniów. Stopnie schodów powinny być równe i szorstkie. Poręcze i balustrady przy biegach i spocznikach powinny spełniać wymagania określone w przepisach budowlanych, a otwarta przestrzeń pomiędzy biegami schodów powinna być zabezpieczona siatką lub w inny skuteczny sposób.

§ 9. 1. W salach lekcyjnych powinna być zapewniona temperatura co najmniej $+15^{\circ}\text{C}$.

2. W przypadku niemożności zapewnienia w salach lekcyjnych temperatury, o której mowa w ust. 1, dyrektor szkoły zawiesza czasowo zajęcia szkolne po powiadomieniu organu prowadzącego szkołę.

3. Dyrektor szkoły za zgodą organu prowadzącego szkołę może również zawiesić czasowo zajęcia szkolne:

- 1) jeżeli temperatura zewnętrzna mierzona o godzinie 21.00 w dwóch kolejnych dniach poprzedzających zawieszenie zajęć wynosi -15°C lub jest niższa,
- 2) w przypadku wystąpienia na danym terenie klęsk żywiołowych, epidemii lub innych zdarzeń zagrażających zdrowiu uczniów.

§ 10. Jeżeli miejsce, w którym mają być prowadzone zajęcia, lub stan znajdujących się w nim urządzeń technicznych może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów, nauczyciel jest obowiązany nie dopuścić do zajęć lub przerwać je, wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, oraz powiadomić o tym niezwłocznie dyrektora szkoły.

§ 11. 1. W pomieszczeniach szkolnych, a w szczególności w gabinecie lekarskim, pokoju nauczycielskim, laboratoriach, pracowniach i warsztatach szkolnych oraz pokoju nauczycieli wychowania fizycznego, kierownika internatu (bursy) oraz kuchni, powinny znajdować się apteczki wyposażone w niezbędne środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcją o zasadach jej udzielania.

2. Nauczyciele, szczególnie prowadzący zajęcia w warsztatach, laboratoriach, pracowniach chemicznych lub fizycznych, a także zajęcia wychowania fizycznego, powinni być przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Rozdział 2

Warsztaty, laboratoria, pracownie szkolne oraz stanowiska praktycznej nauki zawodu

§ 12. W zależności od kierunku szkolenia w warsztatach, laboratoriach, pracowniach szkolnych oraz zakładach pracy, w których uczniowie odbywają praktyczną naukę zawodu, stosuje się branżowe przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisy niniejszego rozdziału.

§ 13. Zabrania się prowadzenia zajęć praktycznych i ćwiczeń bez nadzoru nauczyciela.

§ 14. 1. Maszyny i inne urządzenia techniczne należy wyposażyć w zabezpieczenia chroniące przed urazami, działaniem substancji szkodliwych dla zdrowia, porażeniem

prądem elektrycznym, szkodliwymi wstrząsami, nadmiernym hałasem, działaniem wibracji lub promieniowaniem; powinny one być utrzymane w stanie zapewniającym pełną sprawność działania i bezpieczeństwo pracy.

2. Maszyny i inne urządzenia techniczne chwilowo niesprawne, uszkodzone lub pozostające w naprawie powinny być wyraźnie oznaczone i zabezpieczone w sposób uniemożliwiający ich uruchomienie.

§ 15. Stanowiska pracy powinny być dostosowane do psychofizycznych, a zwłaszcza antropometrycznych warunków uczniów. Ponadto w warsztatach szkół dla młodzieży niepełnosprawnej (głusi, niewidomi, z uszkodzeniami narządów ruchu itp.) stanowiska pracy powinny być dostosowane do wymagań uwzględniających inwalidztwo.

§ 16. Przy maszynach i innych urządzeniach technicznych lub w ich pobliżu powinna być wywieszona w widocznym miejscu instrukcja obsługi, uwzględniająca zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 17. W warsztacie, laboratorium i pracowni, w których odbywają się zajęcia, powinien być wywieszony w widocznym i łatwo dostępnym miejscu regulamin porządkowy, określający zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 18. 1. Przed dopuszczeniem uczniów do zajęć przy maszynach i innych urządzeniach technicznych w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych należy zapoznać ich z zasadami i metodami pracy zapewniającymi bezpieczeństwo i higienę pracy przy wykonywaniu czynności na stanowisku roboczym.

2. Przeprowadzenie szkolenia w zakresie obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych należy odnotować w dzienniku lekcyjnym i zeszycie zajęć praktycznych ucznia.

3. Rozpoczęcie zajęć, o których mowa w ust. 1, może nastąpić po sprawdzeniu i upewnieniu się przez prowadzącego zajęcia, iż stan maszyn i innych urządzeń technicznych, instalacji elektrycznej i narzędzi pracy, a także inne warunki środowiska pracy nie stwarzają zagrożeń dla bezpieczeństwa uczniów.

§ 19. 1. W celu zabezpieczenia uczniów pracujących w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych przed działaniem niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia czynników, a także ze względu na wymagania sanitarno-higieniczne należy zaopatrzyć ich w niezbędne środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, obciąża jednostkę, w której odbywają się zajęcia.

§ 20. Odprowadzanie pyłów, ścieków, gazów i par trujących z pomieszczeń powinno odbywać się zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. W szczególności podczas wykonywania prac, przy których występują wymienione czynniki, należy zapewnić skuteczną wentylację miejscową i ogólną.

§ 21. 1. Środki chemiczne powinny być umieszczane w odpowiednich naczyniach opatrzonych napisami zawierającymi ich nazwę oraz stwierdzającymi niebezpieczeństwo lub szkodliwość dla zdrowia.

2. Materiały wybuchowe oraz środki żrące, trujące i inne zagrażające zdrowiu lub życiu należy przechowywać w zamkniętych pomieszczeniach specjalnie przystosowanych do tego celu.

§ 22. Na zajęciach praktycznych w warsztatach, laboratoriach i pracowniach należy przestrzegać liczebności grup uczniowskich, określonej odrębnymi przepisami dotyczącymi organizacji zajęć w szkołach.

Rozdział 3

Wychowanie fizyczne, sport, turystyka

§ 23. 1. W czasie zajęć obowiązkowych i nadobowiązkowych z wychowania fizycznego oraz w czasie zawodów sportowych organizowanych przez szkołę uczniowie nie mogą pozostawać bez nadzoru osób do tego upoważnionych.

2. Przy wyjściu (wyjeździe) z uczniami poza teren szkolny w obrębie tej samej miejscowości na zajęcia obowiązkowe i nadobowiązkowe z wychowania fizycznego, imprezy szkolne, wycieczki przedmiotowe lub krajoznawczo-turystyczne powinien być zapewniony przynajmniej jeden opiekun dla grupy 30 uczniów. Przy korzystaniu z miejskich środków lokomocji opieka powinna być zwiększona w zależności od odległości, wieku uczniów i innych potrzeb.

3. Przy wyjściu (wyjeździe) z uczniami poza miejscowość, która jest siedzibą szkoły, powinien być zapewniony jeden opiekun dla grupy do 15 uczniów; w szkołach specjalnych liczba opiekunów powinna być zwiększona odpowiednio do stopnia upośledzenia uczniów.

4. Liczebność grup na obozach stałych specjalistyczno-sportowych nie powinna przekraczać 20 uczestników na jednego wychowawcę (trenera). W przypadku treningu terenowego wysokogórskiego, kajakarskiego, żeglarskiego i wioślarskiego na jednego wychowawcę (trenera) nie powinno przypadać więcej niż 10 uczestników, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują mniejszej liczebności uczestników.

§ 24. 1. W czasie prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego należy zwracać specjalną uwagę na stopień aktualnej sprawności fizycznej i wydolność organizmu uczniów, dobierając ćwiczenia o odpowiednim zakresie intensywności.

2. Uczestnicy zajęć uskarżający się na złe samopoczucie lub dolegliwości powinni być zwolnieni w danym dniu z wykonywania planowanych ćwiczeń i w miarę potrzeby kierowani do lekarza.

3. Ćwiczenia powinny być przeprowadzane z zastosowaniem metod i urządzeń zapewniających pełne bezpieczeństwo ćwiczących.

4. Urządzenia sportowe oraz sprzęt stanowiący wyposażenie sali gimnastycznej i boiska szkolnego powinny zapewniać bezpieczne korzystanie z tych urządzeń i sprzętu; w szczególności bramki do gry oraz konstrukcje podtrzymujące tablice z koszem powinny być przymocowane na

stałe do podłoża. Stan techniczny i przydatność tych urządzeń i sprzętu powinny być sprawdzone przed każdymi zajęciami.

§ 25. 1. Nauka pływania powinna odbywać się w miejscach specjalnie do tego wyznaczonych i przystosowanych, w grupach liczących nie więcej niż 15 osób na 1 opiekuna.

2. W rzekach i innych akwenach przed wejściem uczniów do wody powinna być sprawdzona jej głębokość na całej przestrzeni przeznaczonej do nauki pływania. Miejsce przeznaczone na naukę pływania powinno być wyposażone w sprzęt zapewniający uczniom bezpieczeństwo (koła ratunkowe, liny).

3. Podczas nauki pływania uczniowie powinni pozostawać pod stałym nadzorem i obserwacją nauczyciela i ratownika.

§ 26. Szczegółowe warunki organizowania kąpiei uczniów regulują odrębne przepisy.

§ 27. 1. Używane na wycieczkach wodnych kajaki i łodzie powinny być wyposażone w odpowiednią ilość sprzętu ratowniczego. Uczniowie powinni być przeszkoleni pod kątem umiejętności posługiwania się tym sprzętem oraz znajomości zasad obowiązujących na wycieczkach wodnych.

2. Nie wolno zezwalać uczniom na używanie łodzi i kajaków podczas silnych wiatrów.

§ 28. 1. W wycieczkach turystyczno-krajoznawczych nie mogą brać udziału uczniowie, w stosunku do których istnieją przeciwwskazania lekarskie.

2. Opiekun wycieczki obowiązany jest sprawdzać stan liczbowy uczniów przed wyruszeniem z każdego miejsca pobytu, w czasie zwiedzania, przejazdu oraz po przybyciu do punktu docelowego.

3. Zabrania się prowadzenia wycieczek z młodzieżą podczas burzy, śnieżycy i gołoledzi.

4. Na wycieczce turystyki kwalifikowanej opiekę sprawować powinna jedna osoba dorosła nad grupą do 10 uczniów, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

§ 29. Urządzanie dla uczniów ślizgawek i lodowisk na rzekach, stawach i jeziorach jest zabronione.

§ 30. 1. Strzelnice szkolne powinny być budowane zgodnie z wymogami określonymi w odrębnych przepisach.

2. Strzelanie podczas zajęć przewidzianych w programie przysposobienia obronnego oraz w ramach zawodów sportowych organizowanych przez szkoły może się odbywać wyłącznie na strzelnicach, na których używanie wyraziły zgodę komenda wojewódzka Policji i właściwy terenowy organ administracji rządowej lub — w odniesieniu do strzelnic wojskowych — władze wojskowe.

3. Przed dopuszczeniem uczniów do strzelania z broni sportowej należy zaznajomić ich z zasadami bezpieczeństwa przy obchodzeniu się z bronią i zachowania się na strzelnicy.

4. Zasady posiadania, używania i przechowywania broni i amunicji sportowej w szkołach określają odrębne przepisy.

§ 31. Wydawanie uczniom sprzętu, którego użycie może stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia (np. dysk, kula, młot, oszczep, łuk, szpada, sportowa broń strzelecka itp.), jest zabronione, jeżeli szkoła nie ma możliwości zapewnienia uczniom odpowiedniego nadzoru osób dorosłych.

Rozdział 4

Przepisy końcowe

§ 32. Udział uczniów w pracach na rzecz szkoły i środowiska może mieć miejsce po zaopatrzeniu ich

w odpowiednie urządzenia i sprzęt oraz zapewnieniu właściwej opieki i bezpiecznych warunków pracy.

§ 33. W celu zapewnienia poprawy bezpieczeństwa dzieci i młodzieży szkolnej na drogach publicznych szkoły powinny:

- 1) prowadzić wśród uczniów systematyczną pracę nad zaznajomieniem ich z przepisami ruchu drogowego,
- 2) organizować różne formy pracy sprzyjające opanowaniu przepisów ruchu drogowego i podnoszeniu umiejętności poruszania się po drogach,
- 3) współdziałać z instytucjami i organizacjami zajmującymi się zagadnieniami ruchu drogowego.

§ 34. Traci moc rozporządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 15 grudnia 1971 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w szkołach i w innych placówkach oświatowo-wychowawczych oraz w szkołach wyższych (Dz. U. z 1972 r. Nr 1, poz. 5).

§ 35. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: *Z. Flisowski*

332

OBWIESZCZENIE MINISTRA TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ

z dnia 23 lipca 1992 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie powołania i zakresu działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, organizacji i zakresu działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych i jednostek im podległych oraz drogowej służby liniowej.

1. Na podstawie § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie powołania i zakresu działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, organizacji i zakresu działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych i jednostek im podległych oraz drogowej służby liniowej (Dz. U. Nr 116, poz. 500 i z 1992 r. Nr 49, poz. 223) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1985 r. w sprawie powołania i zakresu działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, organizacji i zakresu działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych i jednostek im podległych oraz drogowej służby liniowej (Dz. U. z 1986 r. Nr 1, poz. 2), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniami Rady Ministrów: z dnia 12 kwietnia 1991 r. (Dz. U. Nr 33, poz. 138), z dnia 16 lipca 1991 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 281) oraz z dnia 2 grudnia 1991 r. (Dz. U. Nr 116, poz. 500 i z 1992 r. Nr 49, poz. 223) i zmian wynikających z przepisów wydanych przed dniem ogłoszenia tekstu jednolitego.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19

grudnia 1985 r. w sprawie powołania i zakresu działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, organizacji i zakresu działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych i jednostek im podległych oraz drogowej służby liniowej nie obejmuje następujących przepisów:

- 1) § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie powołania i zakresu działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, organizacji i zakresu działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych i jednostek im podległych, drogowej służby liniowej oraz służb drogowych podległych naczelnikowi gminy (Dz. U. Nr 33, poz. 138), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”,

- 2) § 1 i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 lipca 1991 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie powołania i zakresu działania Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych, organizacji i zakresu działania dyrekcji okręgowych dróg publicznych i jednostek im podległych oraz drogowej służby liniowej (Dz. U. Nr 65, poz. 281), który stanowi: